04/06/2019

Ι.Ν. Ταξιαρχών Δράμας: Ένα χαρακτηριστικό δείγμα της βυζαντινής περιόδου

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Δράμας

Πρόκειται για ένα μονόχωρο ναό, αρχικά καμαροσκέπαστο, σήμερα, όμως, ξυλόστεγο. Οι εργασίες συντήρησης του ναού των Ταξιαρχών που πραγματοποιήθηκαν το Νοέμβριο του 1973 έφεραν στο φως το μαρμάρινο τέμπλο που κοσμούσε τον ναό.

Επίσης, ο ναός διαθέτει είσοδο στη νότια πλευρά του και συνδέεται με τμήμα του τείχους της πόλης, με κτιστή κλίμακα ανόδου στη νότια και ανατολική πλευρά.

Ο ναός έχει κατασκευαστεί σύμφωνα με το πλινθοπερίκλειστο σύστημα τοιχοποιίας, με εντοιχισμένα αρχαιότερα μάρμαρα και επιγραφές. Στον ανατολικό και νότιο τοίχο του έχουν έρθει στο φως σπαράγματα τοιχογραφιών, τα οποία χρονολογούνται λίγο πριν τα μέσα του 14ου αι. μ.Χ. Στις τοιχογραφίες, στις οποίες παριστάνεται ο κύκλος των Παθών του Χριστού και απεικονίζονται οι Ταξιάρχες, είναι εμφανής η αξιοποίηση της προοπτικής, καθώς και η πλαστικότητα και ο αυθορμητισμός στην απόδοση των χαρακτηριστικών των μορφών.

Ο ναός έχει δεχθεί εργασίες αποκατάστασης του τέμπλου και συντήρησης των τοιχογραφιών.

“Ο Ιερός Ναός των Ταξιαρχών της Δράμας βρίσκεται στο κέντρο της πόλης επί

της οδού Βενιζέλου πολύ κοντά στη ΒΑ πλευρά του τείχους της Βυζαντινής Δράμας και αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα γλυπτικής, αρχιτεκτονικής και ζωγραφικής της βυζαντινής περιόδου.”

Η αναστήλωση

Η αναστήλωση του τέμπλου πραγματοποιήθηκε το καλοκαίρι του 1992 από τη 12η Εφορία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων με την επίβλεψη του Αρχιτέκτονα Αργύρη Μπακιρτζή και μετά από σχετική άδεια του Υπουργείου Πολιτισμού.

Αρχικά συγκολλήθηκαν τα συνανήκοντα μέλη και στη συνέχεια συμπληρώθηκαν τα ελλείποντα τμήματα με μάρμαρο που προσέφερε η εταιρεία «Μάρμαρα Λαζαρίδη» και καλλιτεχνικά αξιοποιήθηκε από το Δραμινό γλύπτη Άνθιμο Αλτιντζόγλου.

Κατά τη διάρκεια των εργασιών αναστήλωσης έγιναν και ορισμένες παρατηρήσεις που αφορούν την κατασκευή του αρχικού τέμπλου. Διαπιστώθηκε κατ’ αρχάς ότι τα αρχικά μέλη του τέμπλου δεν αποτελούν ενιαίο σύνολο από πλευράς ειδών

μαρμάρου. Οι πεσσοί είναι από μάρμαρο περιοχής Φιλίππων, ενώ το θωράκιο είναι μάρμαρο Λημνιάς (περιοχή Καβάλας).

“Στον Ιερό Ναό των Ταξιαρχών κάθε Δευτέρα τελείται Θεία λειτουργία.”

Η αναστήλωση του τέμπλου προσέθεσε ένα ακόμη δείγμα στη σειρά των ήδη γνωστών Βυζαντινών τέμπλων και έδωσε μια νέα όψη σ’ αυτόν το μικρό παλαιολόγειο ναό της Δράμας που χρονολογείται τον 14ο αιώνα.

Το τέμπλο

Το μαρμάρινο τέμπλο του ναού των Ταξιαρχών αποτελεί, όπως όλα τα Βυζαντινά τέμπλα, ένα εγκάρσιο διάφραγμα που χωρίζει το Ιερό Βήμα από τον κυρίως ναό. Συνίσταται από τέσσερα κατακόρυφα στηρίγματα που στηρίζουν οριζόντιο επιστύλιο, ενώ δυο θωράκια φράζουν τα μεταξύ αυτών κενά, εκτός από το άνοιγμα που αντιστοιχεί στην Ωραία Πύλη.

Τα στηρίγματα του τέμπλου είναι σύνθετα. Το κάτω τμήμα τους έχει τη μορφή πεσσού τετράγωνης διατομής, ενώ το πάνω διαμορφώνεται σε κιονίσκο οκταγωνικής διατομής. Η μετάβαση από το τετράγωνο στο οκτάγωνο γίνεται με τη βοήθεια τριγωνικών λοξών αποτμήσεων στις τέσσερις γωνίες.

Στο άνω άκρο τους καταλήγουν σε συμφυή κιονόκρανα τα οποία διαμορφώνονται με την βαθμιαία απόσβεση των λοξών πλευρών του οκταγώνου. Οι κιονίσκει στηρίζουν στενό λοξότμητο ακόσμητο επιστύλιο. Οι δυο κεντρικοί πεσσοί φέρουν ισοϋψείς συμφυείς πεσσίσκους για τη στερέωση του βημόθυρου, από τους οποίους λείπουν οι χαρακτηριστικές μηλόσχημες απολήξεις.

Ο ανάγλυφος διάκοσμος περιορίζεται στα θωράκια και στην εμπρόσθια πλευρά των πεσσών. Το διακοσμητικό θέμα των θωρακίων είναι ο φυλλοφόρος σταυρός.

Μέσα σε ορθωγώνιο πλαίσιο που ορίζεται από λεπτή ταινία υπάρχει η παράσταση ισοσκελούς σταυρού, από τη βάση του οποίου εκφύονται δυο ελικοφόροι βλαστοί, γεμίζοντας το χώρο κάτω από την οριζόντια κεραία του σταυρού. Το κενό επάνω γεμίζει από δύο κύκλους, στους οποίους διαμορφώνονται πολύφυλλοι ρόδακες.

Οι κεραίες του σταυρού φέρουν επίμηλα. Το ανάγλυφο είναι ελαφρώς έξεργο και αποδίδεται με λεπτή γραμμή, η οποία δημιουργεί μαλακά περιγράμματα. Ο βλαστός αποδίδεται χωρίς ευκαμψία και με μεγάλη απλοποίηση. Κάπως πιο προσεγμένα αποδίδονται οι ρόδακες στους κύκλους. Ο διάκοσμος των πεσσών αποτελείται από συμπλεκόμενους κύκλους και ρόμβους που καταλήγουν σε σταυρό εγγραφόμενο σε ενδεκάφυλλο ρόδακα. Οι κύκλοι συνδέονται μεταξύ τους κατά το σύστημα των σηρικών τροχών, ενώ οι ρόμβοι απλώς εφάπτονται εντός των κύκλων δημιουργώντας Χ.

Μεταξύ των κύκλων και των ρόμβων διαμορφώνονται μικρές τριγωνικές και κυκλικές εμβαθύνσεις. Οι σταθμοί των βημοθύρων κοσμούνται με κοίλη γραμμή που ορίζει στενή ταινία. Σε αντίθεση με την τεχνική αυτή χαράσσεται αρχικά το περίγραμμα του θέματος και στη συνέχεια αφαιρείται το βάθος που πολλές φορές συμπληρώνεται με κηρομαστίχη.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΦΩΤΟ ΕΚ ΤΟΥ ΙΣΤΟΤΟΠΟΥ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΔΡΑΜΑΣ